

	<p>Axborot manbalari (saytlar):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 3. www.economist.com 4. www.worlddeconomics.com 5. www.tradingeconomics.com 6. http://grad-schools.usnews.rankingsandreviews.com/best-graduate-schools/top-humanities-schools/economics-rankings 7. www.ereport.ru - Obzornaya informatsiya po mirovoy ekonomike 8. www.stplan.ru - ekonomika i upravlenie 9. www.catback.ru - nauchnie stati i uchebnie materialy po ekonomike
7.	<p>Fan dasturi Samarqand Iqtisodiyot va servis instituti o'quv-uslubiy kengashining 2024 yil -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p>
	<p>Fan/modul uchun mas'ullar:</p>
8.	<p>Mustafoyev G'S. – SamISI, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrası dotsenti, iqtisodiyot fanlari falsafa doktori.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Isxakova S.A. – SamISI, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrası dotsenti, PhD (ichki);</p> <p>Xalimov Sh.X. - "Everest Super Star" OK rahbari (tashqi).</p>

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti rektori
M.F. Po'latov

2024 yil "29" avgust

Ro'yxatga olindi:

2024 yil "29" avgust

JAHON IQTISODIYOTI VA XALQARO IQTISODIY
MUNOSABATLAR

FAN DASTURI

Bilim sohasi:

400000 – Biznes boshqaruvi va huquq

Ta'lim sohasi:

410000 – Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishlari:

61010400 – Turizm(faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)

Fan/modul kodi JIXIM1506	O'quv yili 2024-2025	Semestr 6	ECTS – Kreditlar 8	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus	Haftadagi dars soatlari 6		
Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami: (soat)	
1. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar	120	120	240	
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlarning mazmun-mohiyati, vujudga kelishi va rivojlanishi bosqichlari, iqtisodiy qonuniyatlari, jahon iqtisodiyotining tarkibi va undagi mamlakatlarning guruhlanishi, xalqaro savdo, ishlab chiqarish omillarining harakati, xalqaro kapital va investitsiyalar harakatini jadallashirishda erkin iqtisodiy hududlarning roli, xalqaro iqtisodiy integratsiyaning o'ziga xos xususiyatlari, xalqaro iqtisodiy tashkilotlarning tasniflanishi hamda mamlakatimizning jahon xo'jaligida ishtiroki va tutgan o'rni kabi masalalarning o'rganish va tahlil etishdan iborat. Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya tizimidan keng foydalanish.</p> <p>Fanning vazifasi - Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya tizimidan keng foydalanish.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>III.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>I-mavzu. Jahon xo'jaligining mohiyati, vujudga kelishi va rivojlanish bosqichlari.</p> <p>Jahon xo'jaligi faoliyatining o'ziga xos tamonlaridan biri xalqaro iqtisodiy munasabatlarning intensiv rivojlanib borishidir. Jahon xo'jaligida davlat guruxlari, shuningdek iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy tashkilotlar o'rtasidagi munosabatlar kengayib, rivojlanib bormoqda. Ushbu jarayonlar xalqaro mehnat taqsimotini cho'qurlashuvi va bo'jalik xayotning baynalmillashuvida, ularning bir-biriga bog'liqligi va yaqinlashuvida, mintaqaviy xalqaro tizimlarning rivojlanishi va mustahkamlanishida namoyon bo'lmoqda.</p>			

<p>2-mavzu. Xalqaro mehnat taqsimoti</p> <p>Xalqaro mehnat taqsimotining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar va rivojlanishning o'ziga xos tomonlari, xalqaro ixtisoslashuv va ishlab chiqarish kooperatsiyasining o'ziga xos tamoyillarini o'rganish katta ahamiyatga egadir.</p> <p>3-mavzu. Xalqaro savdo nazariyalari</p> <p>Merkantilizm va erkin savdo g'oyasi. Mutlaq va nisbiy afzallik nazariyalari. Xeksher-Olin nazariyasi. V. Leontyev paradoksi. Xalqaro savdoning yangi va o'ta yangi nazariyalari.</p> <p>4-mavzu. Tashqi savdoni tartibga solish zarurati va boshqarish yo'llari.</p> <p>Tashqi savdoni tartibga solish zarurati va tashqi savdo siyosati. Bojxona tarifining turlari va hisoblash usullari. Bojxona tariflarini qo'llashning hajon tajribasi. Tarifli boshqaruvning afzalligi va kamchiliklari</p> <p>5-mavzu. Tashqi savdoni tartibga solishning notarif usullari.</p> <p>Notarif usullarning guruhlanishi. Miqdoriy cheklavlar. Savdo siyosatining moliyaviy usullari. Savdo siyosatining yashirin usullari. Tartibga solishning noiqtisodiy usullari.</p> <p>6-mavzu. Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasi</p> <p>Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasining nazariy asoslari. Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasining mohiyati, omillari, sabablari va turlari. Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasining tarkibi va dinamikasi. Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasi va pul o'tkazmalari. Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasini davlat tomonidan tartibga solish usullari.</p> <p>7-mavzu. Xalqaro kapital migratsiyasi</p> <p>Kapitalni xorijga chiqarish, uning davlatlar orasida faol migratsiyasi zamonaviy jahon xo'jaligi va xalqaro iqtisodiy munosabatlarning eng muhim ko'rinishlaridan biridir. Kapital olib chiqish jahon xo'jaligining cho'qur rivojlanishi davrida rivoj topib kelayotgan tavor olib chiqish monopoliyasini inqirozga uchratmoqda. Xalqaro kapital migratsiyasi: sabablari, omillari va ko'rsatkichlar. Xalqaro kapital migratsiyasining shakllari va ularning guruhlanishi. Xalqaro kapital migratsiyasining tarkibi va rivojlanish tendensiyalari. Transmilliy kompaniyalarning vujudga kelish sabablari, funksiyalari va guruhlanishi. TMK lar rivojlanish ko'rsatkichlari.</p> <p>8-mavzu. Jahon iqtisodiyotida erkin iqtisodiy hududlarning o'rni.</p> <p>Erkin iqtisodiy hududlar – bu muayyan intiyoz va preferensiyalar ostida alohida ajratilgan mamlakatning qonunchilik tizimidan tashqarida bo'lgan iqtisodiy hududidir. Bunday hududlardan davlatlar o'zining nisbatan qoloq hududlarini rivojlantirish yoki muayyan siyosatni amalga oshirishda tajriba</p>	
--	--

sifatida foydalanishni maqsad qilganlarida qo'llaydilar. Erkin iqtisodiy hududlarning shakllanishi va rivojlanishi, Erkin iqtisodiy hududlarning ko'rinishlari Mamlakatimizda erkin iqtisodiy hududlar yaratilishining huquqiy asoslari.

9-mavzu. Jahon valyuta-moliya va kredit munosabatlari

Jahon moliya bozorining mohiyati va tarkibi. Jahon moliya bozorining rivojlanish xususiyatlari. Xalqaro valyuta tizimining mohiyati va tarkibi. Xalqaro valyuta tizimining rivojlanish bosqichlari. Jahon moliyaviy inqirozining vujudga kelish sabablari va undan chiqish yo'llari. O'zbekistonning xalqaro moliya munosabatlarga integratsiyalashuvi

10-mavzu. Jahon xo'jaligida rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyoti.

Jahon xo'jaligida rivojlangan mamlakatlarining tuzilgan o'rni juda katta bo'lib, bunday guruhga kiruvchi davlatlar asosan Yevropa qit'asi va Shimoliy Amerika materigida joylashgan. Rivojlangan (ayniqsa "katta yettilik" G7 yoki RFning qo'shilishi bilan ataluvchi "katta sakkizlik" G8) davlatlar iqtisodiyotini o'rganish va ularning iqtisodiy rivojlanish tajribasidan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Sanoat jihatdan taraqqiy etgan mamlakatlarning tavsifi, belgilari, guruhlanishi va rivojlanish modellari. Rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyotining tarkibi. Rivojlangan mamlakatlarda yangi iqtisodiyotning shakllanishi.

11-mavzu. Rivojlanayotgan mamlakatlar – xalqaro iqtisodiy munosabatlar tizimida

Rivojlanayotgan mamlakatlarning belgilari va guruhlanishi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda sanoatlashirish modellari. Rivojlanayotgan mamlakatlarda kambag'allik muammosi.

12-mavzu. Jahon xo'jaligida yangi industrial mamlakatlar iqtisodiyoti

Yangi industrial mamlakatlarining umumiy tavsifi va guruhlanishi. Janubiy-sharqiy Osiyoning yangi industrial mamlakatlari. Lotin Amerikasi yangi industrial mamlakatlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari.

13-mavzu. Xalqaro iqtisodiy integratsiya

Xalqaro iqtisodiy integratsiya jahon mamlakatlari o'rtasida ishlab chiqarish va kapitalning baynalminallashuviga imkon beradi. Jahon iqtisodiyotida iqtisodiy integratsiyani quyidagi sxemali o'zaro boqliq bo'lgan zanjirlar shaklida tasvirlash mumkin: ishlab chiqarish kuchlarining rivojlanishi – xalqaro mehnat taqsimoti – ishlab chiqarish va kapitalning baynalminallashuvi – iqtisodiy integratsiya. Xalqaro iqtisodiy integratsiya: zarurati, mazmuni va rivojlanish omillari. Iqtisodiy integratsiya shakllanishi shart-sharoitlari va rivojlanish bosqichlari. G'arbiy Yevropada integratsiya jarayonlarining rivojlanishi. O'zbekistonning integratsion tashkilotlardagi ishtiroki

14-mavzu. Xalqaro iqtisodiy tashkilotlar

Xalqaro iqtisodiy tashkilotlar: mohiyati, zaruriyati, funksiyalari va guruhlanishi. BMT ning ixtisoslashgan iqtisodiy va moliya tashkilotlari. Xalqaro mintaqaviy moliya tashkilotlari.

15-mavzu. O'zbekiston iqtisodiyotining jahon xo'jaligidagi o'rni

O'zbekiston iqtisodiyotining jahon xo'jaligidagi o'rni. O'zbekistonning tashqi savdo aylanmasi tarkibi va dinamikasi. O'zbekiston tashqi iqtisodiy aloqalarining tarkibi va rivojlanishi.

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Jahon xo'jaligining mohiyati, vujudga kelishi va rivojlanish bosqichlari.
2. Xalqaro mehnat taqsimoti
3. Xalqaro savdo nazariyalari
4. Tashqi savdoni tartibga solish zarurati va boshqarish yo'llari.
5. Tashqi savdoni tartibga solishning notarif usullari.
6. Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasi
7. Xalqaro kapital migratsiyasi
8. Jahon iqtisodiyotida erkin iqtisodiy hududlarning o'rni
9. Jahon valyuta-moliya va kredit munosabatlari
10. Jahon xo'jaligida rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyoti
11. Rivojlanayotgan mamlakatlar – xalqaro iqtisodiy munosabatlar tizimida
12. Jahon xo'jaligida yangi industrial mamlakatlar iqtisodiyoti
13. Xalqaro iqtisodiy integratsiya
14. Xalqaro iqtisodiy tashkilotlar
15. O'zbekiston iqtisodiyotining jahon xo'jaligidagi o'rni

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. AQSh iqtisodiyoti. Jahon mamlakatlari bilan olib borayotgan iqtisodiy munosabatlari
2. Buyuk Britaniya va Shimoliy Irlandiya birlashgan qirolligi iqtisodiyoti. Jahon mamlakatlari bilan olib borayotgan iqtisodiy munosabatlari
3. Valyuta almashuv kursining tashqi savdo rivojlanishga ta'siri
4. G'arbiy Evropa integratsion jarayonlarning zamonaviy tendensiyalari
5. Germaniya iqtisodiyoti rivojlanishining xususiyatlari va unda soliq tizimining roli
6. Global iqtisodiy muammolarni yechishda BMT ning roli
7. Globallashuv va Yaponiyaning iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari

8. Globallashtirish sharoitida jaxon iqtisodiyotining rivojlanish tendensiyalari	
9. Davlat tashqi iqtisodiy aloqalarini tartibga solishda xalqaro va milliy tizimlar	
10. Evropa Ittifoqi dorasidagi integratsion jarayonlarning rivojlanish tendensiyalari	
11. Evropa Ittifoqining zamonaviy bosqichidagi taraqqiyoti va unda yevroning tutgan o'rni	
12. Janubiy – Sharqiy Osiyo mamlakatlarida erkin iqtisodiy xududlar tashkil yetilishi va bu jarayonlarda xorijiy tajribadan foydalanish	
13. Jahon iqtisodiyotida erkin savdo xududlari va bojxona ittifoqlari	
14. Jahon iqtisodiyotida TMK larni tutgan o'rni	
15. Jahon iqtisodiyotida globallashtirish jarayonlari	
16. Jahon neft bozorining asosiy tamoyillari va istiqbollari	
17. Jahon oltin bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari	
18. Jahon paxta bozori va unda O'zbekistonning tutgan o'rni	
19. Jahon Savdo Tashkilotining jaxon savdosidagi tutgan urni, maqsad va vazifalari	
20. Jahon valyuta tizimida O'zbekistonning tutgan o'rni	
21. Jahon iqtisodiyoti globalashuvining milliy xo'jalik tizimlariga ta'siri	
22. Jahon iqtisodiyoti globallashtirish sharoitida TMK larni tahlil va ular faoliyatining baholanishi	
23. Jahon iqtisodiyotining rivojlanishida XIMning faoliyati va xususiyati	
24. Jahon iqtisodiyotida global muammolari va uni xal qilish yo'llari	
25. Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lishning xalqaro tajribasi	
26. Jahon savdosini erkinlashtirishda Umumjamon savdo tashkilotining roli	
27. Jahon xo'jaligida rivojlangan davlatlarning tutgan o'rni	
28. Jahon xo'jaligida rivojlangan mamlakatlar hamda ular iqtisodiyotining rivojlanish tendensiyalari	
29. Zamonaviy xalqaro iqtisodiy munosabatlarni shakllantiruvchi asosiy omillar	
30. Integratsion guruhlar tipologiyasi	
3.	<p>V. FAN BO'YICHA KURS ISHI (LOYIHASI)</p> <p>Raqamli iqtisodiyot fanidan kurs ishi rejalashtirilgan.</p> <p>V1. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rivojlanishning innovatsion tipi, asosiy iqtisodiy nazariyada iqtisodiy rivojlanish nazariyalari, inson rivojlanishi innovatsion rivojlanishning asosiy maqsadi sifatida; iqtisodiy jarayonlarning amal qilish xususiyatlari haqida <i>tasavvur va bilimga ega bo'lishi</i>;

	<ul style="list-style-type: none"> Iqtisodiy qonunlarni, ilmiy tushunchalarni (kategoriyalarni), iqtisodiy muammolar bo'yicha yechimlar qabul qilish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>; Talaba iqtisodiy jarayonlarni tahlil qilish va xulosa chiqarish; iqtisodiy muammolarini hal etish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar to'plash va ulardan foydalanish <i>malakasiga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; elektron materiallar keys-texnologiyalar vizual, muammoli, mualliflik ma'ruzalari, ikki tomonlama tahlil, Insert, klaster, «Venna», sinkveyn va boshqalardan foydalanish
5.	<p>VIII. Kreditni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alimov A.M., Maxmudov E.A., Xaydarov N.X. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. T.: Zilol buloq nashriyoti 2020. 2. Vaxabov A.V. va boshqalar. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. Darslik. – T.: Voris–nashriyoti. 2014 y 3. Ismailova N.S., Shagzatov U.U., Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. Darslik. – T.: “NOSHIR» 2019 y. 320 b. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: “O'zbekiston” NMIU, 2017. - 488 b. 2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: “O'zbekiston” NMIU, 2017. - 56 b. 3. Ergashev I.I., Raximova N.A. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. Uslubiy qo'llanma. Samarqand 2020 y. 211 b 4. Мировая экономика и международный бизнес: учебник/ кол. авторов; под. общ. ред. д-ра экон. наук, проф. В.В.Полякова и д-ра экон. наук, проф. Р.К.Щенниа. – 5-е изд., етер. – М.: КНОРУС, 2008. - 688 с. 5. Киреев А. П. Международная экономика. В 2 ч. Ч. I. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. Учебное пособие для вузов. – М.: Междунар. отношения, 2000. С. 234. 6. Мировая экономика и международный бизнес: учебник/ кол. авторов; под. общ. ред. д-ра экон. наук, проф. В.В.Полякова и д-ра экон. наук, проф.